

невичерпні ресурси для естетичного, емоційного, інтелектуального, морального розвитку дитини, формування її творчого потенціалу, становлення творчої активності тощо. Висвітлюючи педагогічну взаємодію в системі «учитель-учень» з різних позицій учені-педагоги висловлюють думку про те, що в основу організації педагогічного процесу має бути покладена ідея гуманістичного підходу до дитини, ідея педагогічної взаємодії й співробітництва, взаємної активності педагогів і вихованців.

Комунікація вчителя і учня дають змогу долучати підрастаюче покоління до кращих зразків музичного мистецтва та реалізовувати основні підходи до навчання піаніста у Новій українській школі.

Список використаних джерел

1. Балл Г. Сучасний гуманізм і освіта. Соціально-філософські та психолого-педагогічні аспекти [Текст]. Рівне, 2003. 128с.
2. Мистецька освіта в Україні: теорія і практика / О. П. Рудницька та ін.; заг. редакція О. В. Михайличенко, ред. Г. Ю. Ніколаї. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка. 2010. 255с.
3. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи. К. : К.І.С., 2004. С. 66-72.

Петтер Світлана,
викладачка Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко (м. Полтава)

ВОКАЛЬНО-ХОРОВЕ ВИКОНАВСТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. У статі доведена актуальність питання щодо формування національної свідомості особистості, її ціннісного ставлення до суспільства

і держави. Розкрито позитивний вплив народної пісні, духовного співу, пісень військово-патріотичного спрямування на формування національної свідомості учнівської молоді.

Ключові слова: вокально-хорове виконавство, національна свідомість, патріотичне виховання, духовність, моральність, традиції, хоровий спів, освіта.

Постановка проблеми. Сьогодні, прагнучи стати відкритим суспільством, увійти до світового освітнього простору, намагаємося копіювати західну культурно-педагогічну традицію, яка полягає в тому, що навчання і виховання нерідко визначаються одним і тим же терміном – освіта. Та чи можна бездумно копіювати, переносити чужі традиції на національний ґрунт?! Наша освітня традиція – це виховання, якому в Україні завжди надавалося значення питань життя. Згадаймо хоча б концептуальні ідеї Г. С. Сковороди, «філософію серця» П. Д. Юркевича, теоретичне положення і практичні надбання Г. Г. Ващенка, А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського. Доведено вагоме місце програмного репертуару, який впливає на формування естетичного смаку, творчого практичного досвіду учнівської молоді, на розуміння нею можливостей і особливостей вокально-хорового виконавства.

Ступінь вивчення проблеми. Проблема виховання молоді в процесі відродження української держави привертає увагу широкого кола педагогів, психологів, музикознавців, мистецтвознавців, музикантів, хормейстерів. Творчий розвиток особистості завжди був у центрі уваги провідних педагогів-науковців України, зокрема: Л. Масол, О. Рудницької, О. Ростовського та інших. Він відбувається засобами музичних теоретичних і практичних дисциплін переважно в процесі аудиторної роботи, оскільки тут спрацьовує безпосередній контакт майстра-педагога зі своїми вихованцями. Громадському та патріотичному вихованню багато уваги приділяли українські мислителі: М. Драгоманов, М. Костомаров, П. Мирний, Т. Шевченко. На теперішній час існує багато теоретичних здобутків, на яких

базується патріотичне виховання молоді, серед яких праці Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, Г. Стець.

Виклад основного матеріалу. Протягом багатьох століть вітчизняна хорова педагогіка та культура накопичували в собі духовні цінності українського народу. Історією доведено, що за певної орієнтованості та збільшення частки хорового співу в музично-педагогічному та культурному просторі суспільства можна досягти суттєвих результатів щодо виховання не тільки музично-естетичних смаків слухацької аудиторії, але й впершу чергу формування морально-етичних орієнтирів соціуму. Тому, поряд із дослідженням суто спеціальних, професійних питань вокально-хорового виконавства, перед педагогами, митцями і науковцями постають проблеми соціального функціонування хорової культури й педагогіки в сучасних умовах. Глибока та всебічна модернізація української освіти, що спрямована на довгострокову перспективу й націлена на визначення пріоритетів в освіті та вихованні молодого покоління, передбачає рішення важливих задач щодо удосконалення виховної роботи та подолання негативних проявів в учнівському середовищі. Потрібно зважати на те, що дитина – істота соціальна, тому особливо важливим є процес її соціалізації, дорослішання.

Призначення виховання полягає в тому, що воно покликане виконувати об'єктивну функцію взаємодії між поколіннями, забезпечувати в дитинстві, отрочстві та юності повноцінне, наповнене певним віковим сенсом життя, поступове становлення індивідууму суб'єктом конкретно-історичного процесу, а також безболісне входження та повну адаптацію підростаючих поколінь до існування в певних соціально-економічних реаліях.

Виховання свідомого громадянина починається із засвоєння дітьми духовних надбань своєї нації. Становлення громадянина, партіота відбувається з дитинства. Саме в цей період дитина отримує засади майбутньої свідомості, характер поведінки, паростки українця. Головним завданням музичного, зокрема вокально-хорового виховання є вплив через музику на весь духовний світ молоді, яка в майбутньому зможе розвивати

чутливість до цього виду мистецтва, ввести її у свій світ добра і краси, відкрити в музиці животворне джерело людських почуттів і переживань.

З давніх-давен в Україні існують надзвичайно ефективні, глибокі та цікаві традиції хорової культури, які закладені в основу музичного виховання особистості. Хоровий спів виховує естетичні якості людини, що впливають на її моральні риси й психіку. Цієї думки дотримувалися славетні українські композитори – В. Верховинець, М. Лисенко, Я. Степовий, К. Стеценко.

Вокально-хорова музика здавна була найбільш дієвим чинником самозбереження національних музичних традицій. Хоровий жанр, як жоден інший, завдяки глибоким кореням, міцним традиціям завжди перебував у полі зору композиторів та виконавців. Хорове мистецтво – це неповторне багатство духовної культури українського народу, не тільки найдорожча спадщина минулого, але й джерело розвитку сучасної музичної культури, бо хоровий спів є національною традицією.

Хоровий спів – масова форма активного залучення учнів до музики. Співати здатна кожна людина. Спів є для неї природним засобом вираження естетичних потреб та почуттів. Співаючи в хорі, діти вдосконалюють музичні та вокальні здібності, розвивають високі духовні та естетичні почуття, активізують навчально-пізнавальну діяльність в галузі вокально-хорового мистецтва. Під час занять формуються вокально-хорові навички: правильний красивий спів, співоче дихання, мелодичний і гармонічний стрій, вокальний слух та інше.

Головне питання – це репертуар, який має великий вплив на особистість та формування її національної свідомості. Правильно з точки зору художньої цінності, цікавості, різнобічності в стилістичному відношенні підібраний репертуар активно впливає на формування естетичного смаку молоді, її творчого практичного досвіду, на розуміння дітьми можливостей і особливостей вокально-хорового виконавства. Зміст пісенного репертуару повинен бути націлений на розвиток позитивного відношення до навколишнього світу через пізнання ними емоційно-морального змісту

кожного музичного твору. Як справедливо зауважив К. Пігров, «тільки ті твори, які подобаються, з більшою охотою і скоріше вивчаються» [4, с. 134]. Позитивна емоційна реакція особливо добре впливає на повноцінне сприйняття музики. Як свідчить історичний досвід, без держави немає нації, мови, йдуть у небуття культура, історія, традиції.

Висновки. Безумовно, патріотичне виховання, формування національної свідомості підростаючого покоління – запорука стабільності розвитку країни в майбутньому. Любов до Батьківщини стає силою духу тільки тоді, коли в людини збережені в свідомості образи рідного краю, мова, розуміння того, що все це – твоя Батьківщина. Почуття патріотизму є гордість за країну, місто, в якому ми живемо. Вірші, пісні, живописні полотна, кінофільми, присвячені Вітчизні, рідному краю, здібні викликати світлу радість, захоплення. Породити глибоке почуття любові до її краси та величі. Коли діти співають про маму, про Батьківщину, про мир, то розуміють: немає більш високої честі, ніж бути підданим своєї Вітчизни та відстоювати її велич, присвячувати їй працю, свої душі та найкращі пісні.

Список використаних джерел

1. Авдієвський А. Т. Формування особистості на ґрунті національно-культурного відродження // *Мистецтво у школі*. К. : УДПУ, 1996. Вип. 1.
2. Крижко В. В. Антологія аксіологічної парадигми управління освітою. Підручник для студентів педагогічних університетів. К. : Освіта України, 2005.
3. Масол Л. М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах // Інформаційний збірник МОН України. 2004. — № 10. С. 4-9.
4. Пігров К. К. Керування хором. К.: Держвидав., 1962.
5. Сухомлинський В. О. Народження громадянина. К.: Рад. шк., 1970.
6. Виховання моральності підростаючого покоління. К., 2005. 109 с.